

Förvaltningsenheten
Rebecka Hjorth
Rebecka.Hjorth@Kammarkollegiet.se
08-700 09 02

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av SOU 2025:6 Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret

Er referens: Fö2025/00151

Kammarkollegiet tillstyrker förslagen under förutsättning att hänsyn tas till de ökade kostnader förslagen får för vår verksamhet.

Kammarkollegiet har följande synpunkter på förslagen i det remitterade betänkandet.

17.2.5 Frivilliga försvarsorganisationer bör få en större roll för personalförsörjningen
Kammarkollegiets försäkringsverksamhet handlägger ersättning till enskild som ges enligt lag och förordning avseende statligt personskadeskydd.

Vår prövning gäller bland annat ersättning till den som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt, eller inställer sig till mönstring eller annan uttagning enligt den lagen eller genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt. Det samma gäller den som medverkar i räddningstjänst eller i övning med en kommunal organisation för räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, eller i räddningstjänst enligt 10 kap. 1 § andra stycket luftfartslagen (2010:500).

Utredningen anger att andra frivilliga såsom frivilliga resursgrupper hos kommuner, trossamfund, ideella organisationer och spontanfrivilliga kan komma att bidra eller nyttjas för uppgifter för civilt försvar. Dessa grupper omfattas dock inte av den nuvarande regleringen om statligt personskadeskydd. Utredningen belyser inte heller hur och om det är tänkt att dessa grupper ska vara försäkrade med statligt personskadeskydd, likt frivilliga försvarsorganisationer.

17.3 Processen framåt för en utökad civilplikt

Utredningen föreslår att regeringen ger ansvariga myndigheter i uppdrag att närmare utreda och föreslå hur ett system med civilplikt bör utformas och införas i de fem verksamheter som utredningen anser som prioriterade för civilplikt. De verksamheter det gäller är räddningstjänst (MSB), drift och underhåll inom elproduktion och nätverksamhet (Svenska Kraftnät), bevakningsverksamhet (Polismyndigheten), hälso- och sjukvård (Socialstyrelsen) samt drift, underhåll och reparationer inom elektroniska kommunikationer (Post- och telestyrelsen).

MSB har en försäkring för civilpliktiga inom räddningstjänst hos Kammarkollegiet som omfattar relativt få personer. Även Pliktverket har en försäkring för mönstrande hos Kammarkollegiet. Övriga uppräknade myndigheter saknar ett försäkringsskydd hos Kammarkollegiet för civilpliktiga eller andra grupper som berörs i utredningen.

I betänkandet saknas det en beskrivning av vilka konsekvenser en bredare aktivering av civilplikten och ett ökat antal mönstrande får för Kammarkollegiet.

Vår bedömning är att en utökad civilplikt till exempel kommer innebära att fler försäkringar ska administreras och att fler skadeanmälningar ska handläggas av Kammarkollegiet. Förutom ökade skadekostnader för staten så innebär det även att vi kommer att ha ett behov av ökade resurser för skadereglering, försäkringsadministration med mera.

Vi bedömer att en utökning av antal försäkrade innebär en kostnadsökning för staten på mellan 7–10 kr per persondygn. Om förslagen i betänkandet exempelvis innebär att 100 000 fler persondygn årligen ska försäkras kommer det innebära en premie om cirka 0,7 mkr till 1 mkr som kommer att belasta myndigheterna genom premier som ska finansiera skadekostnader och vår handläggning.

Vi utför också administrativa och handläggande uppgifter åt Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor. Nämnden prövar bland annat överklaganden av beslut av Kammarkollegiet enligt lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada med mera. Förslagen i det remitterade betänkandet kan antas leda till en ökning av antal ärenden i nämnden. Våra kostnader för att utföra administrativa och handläggande uppgifter åt nämnden kan därför också komma att öka.

Vi utför även administrativa och handläggande uppgifter åt Statens överklagandenämnd (SÖN). SÖN prövar bland annat beslut som rör inskrivning för värnplikt efter mönstring och beslut om inskrivning i utbildningsreserven efter mönstring samt beslut om inskrivning för civilplikt.

Utredningen antar att de första totalförsvarspliktiga eventuellt skulle kunna mönstras och skrivas in för civilplikt med grundutbildning tidigast under 2027. Utredningen bedömer att det är rimligt att utgå från att Plikt- och provningsverket kommer att ha kapacitet att från och med 2028 mönstra tillräckligt många total-

försvarspliktiga för att minst 3 000 totalförsvarspliktiga årligen ska kunna skrivas in för civilplikt med grundutbildning efter mönstring.

Med ett ökande antal mönstrade och inskrivna kommer antalet överklaganden att öka. Detta kan illustreras av nedanstående exempel.

Av de som är födda 2006 kallades ungefär 28 000 till mönstring. Inskrivning påbörjades för grundutbildning med värnplikt och i utbildningsreserven i maj 2024 och avslutades i april 2025. SÖN har under perioden 1 maj 2024 – 6 maj 2025 tagit emot cirka 360 överklaganden av beslut om inskrivning efter mönstring. Det innebär att cirka 1,3 procent av de som mönstrade överklagade det beslut som fattades efter mönstringen. Överklagandetiden har ännu inte löpt ut och antalet överklaganden fortsätter att komma in.

För de som är födda 2007 påbörjas inskrivning för grundutbildning med värnplikt efter mönstring och inskrivning i utbildningsreserven efter mönstring i maj 2025 och avslutas april 2026. Av denna årskull är det ungefär 30 000 som kommer att kallas till mönstring och ungefär 9 000 som ska tas ut för att påbörja grundutbildning med värnplikt. Det är svårt att på förhand säga hur många av dessa som kommer att överklaga. Om 1,3 procent av de födda 2007 som mönstrar överklagar beslutet kommer SÖN att med start i maj 2025 ta emot 390 överklaganden. Om 2 procent av de födda 2007 som mönstrar överklagar beslutet kan antal överklaganden i stället uppgå till 600 överklaganden.

Hur många som kommer att överklaga beslut om inskrivning för grundutbildning med civilplikt kan för närvarande inte beräknas, då ärenden om inskrivning för repetitionsutbildning med civilplikt är få till antalet och mönstring inte genomförs av civilpliktiga. De första totalförsvarspliktiga kan komma att mönstras och skrivas in för civilplikt med grundutbildning tidigast under 2027. Utredningen anger inte hur många personer som avses. För det fall minst 9 000 värnpliktiga och 3 000 civilpliktiga ska skrivas in för grundutbildning efter mönstring 2028 innebär det att 42 000 personer behöver genomföra mönstring. SÖN kan vid en överklagandefrekvens av 1–2 procentenheter motta 420–840 överklaganden 2028.

Av de ärenden som kommit in till SÖN sedan 1 maj 2024 uppgår de ärenden som rör beslut om inskrivning för grundutbildning med värnplikt efter mönstring och beslut om inskrivning i utbildningsreserven efter mönstring till 56 procent. Räknar vi in beslut om inskrivning för repetitionsutbildning med civilplikt samt ärenden om uppskov med grund- och repetitionsutbildning uppgår ärendena till 65 procent. SÖN:s kanslistöd bemannas av 3,5 årsarbetskrafter.

Om förslagen i betänkandet, utöver planerad inskrivning för grundutbildning med värnplikt, genomförs kan två tredjedelar av de ärenden som handläggs i SÖN således komma att dubbleras. Vi bedömer därför att, om förslagen går igenom, antalet årsarbetskrafter i SÖN behöver öka till fem årsarbetskrafter.

Vi anser att utredningens konsekvensbeskrivning brister på så sätt att den inte tar upp de ekonomiska konsekvenser som förslagen får för vår verksamhet inom det statliga personskadeskyddet, kanslistödet till Skiljenämnden för vissa trygghetsfrågor samt för SÖN. Verksamheterna kontaktades inte när utredningen pågick och vi har därför inte haft möjlighet att komma in tidigare med ekonomiska beräkningar. De ekonomiska beräkningar vi gjort är preliminära. Om förslagen genomförs önskar vi få tillfälle att återkomma med mer preciserade ekonomiska beräkningar.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Erland Törngren och avdelningschefen Anette Schierbeck deltagit. Föredragande har varit advokatfiskalen Rebecka Hjorth.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.